TV-novica in reportaža

O čem govori to poglavje?

TV-novica in reportaža sta dve obliki videa, ki sta bili razviti predvsem za televizijo. Razlikujeta se od TV-postaje do TV-postaje in se še vedno razvijata. Različne TV-postaje ustvarjajo različen stil novic in reportaž, to je odvisno od njihovega ustanovitelja (ali so nacionalne ali zasebne), njihove uredniške politike, finančnih sredstev … V tem poglavju so opisani različni elementi, iz katerih so sestavljene TV-novice in reportaže, ter napotki za samo izdelavo.

Vision *v akciji – kratek opomnik za delo na terenu*

1. Izberi temo ali zgodbo, za katero meniš, da je zanimiva tudi za druge, in naredi raziskavo, se o njej podrobneje pozanimaj.
2. Preden se odpraviš na snemalno lokacijo, kontaktiraj osebo, ki je za lokacijo, dogodek… odgovorna, in jo obvesti o prihodu. Dogovori se tudi za dovoljenje za snemanje slikovnega materiala in intervjujev.
3. Pripravi vprašanja in razmisli, kakšne intervjuje (kako dolge, katere odgovore potrebuješ in od koga) ter koliko in kakšne intervjuvance potrebuješ (starejše, mlajše, prebivalce, politike, uporabnike, izdelovalce…).
4. Razmisli o tem, kakšen slikovni material potrebuješ in katere vse še ostale podatke, da boš lahko napisal novico ali reportažo.
5. Pridi pravočasno in bodi vljuden. Snemalna ekipa sestavljena iz maksimalno 2–3 ljudi je dovolj, da posnameš dober material in pri tem ne motiš preveč dogodka ali udeležencev. Ko imaš več izkušenj, lahko snemaš tudi samostojno, kar pomeni, da sam snemaš, istočasno pa tudi postavljaš vprašanja (Kamero lahko postaviš na stativ, jo vključiš, se postaviš na stran in postavljaš vprašanja, lahko pa tudi sprašuješ izza kamere, medtem ko snemaš).

Katero opremo potrebuješ?

Kamero z možnostjo priklopa mikrofona ali dodatno napravo za snemanje zvoka. Stativ in včasih dodatne luči, ki ti lahko omogočijo boljše posnetke. Ne pozabi še slušalk, da lahko preveriš zvok na lokaciji. Poleg naštetega seveda potrebuješ računalnik z dostopom do interneta za raziskavo in montažo.

Podrobnejša razlaga

Kakšna je razlika med TV-novico in reportažo?

TV-novica je krajša, traja nekje od 30 sekund do 3 minute, lahko tudi dlje. Reportaža je daljša, traja lahko tudi do ene ure. V reportaži lahko temo ali zgodbo razložimo precej bolj natančno in z več različnih zornih kotov. Vključimo lahko mnogo več izjav, od več ljudi, ki lahko trajajo dlje in so bolj podrobne. Vključimo lahko tudi mnogo več slikovnega materiala, grafične pojasnitve so lahko bolj kompleksne in natančne.

> *Dnevne TV-novice so sestavljene iz več krajših samostojnih novic, trajajo pa ponavadi od 15 minut do ene ure.*

Z izdelavo TV-novic se lahko na situacije odzivamo zelo hitro (dnevno). TV-novice zahtevajo nenehno pripravljenost in hitro akcijo. Pri izdelavi reportaže pa si lahko vzamemo več časa za raziskavo in pripravo ter tudi za samo snemanje in montažo.

> *Razlika med reportažo in dokumentarnim filmom je predvsem v načinu podajanja informacij. V reportaži informacije podajamo objektivno, v dokumentarnem filmu pa imamo lahko bolj avtorski pristop tako pri tekstu kot pri sami izdelavi (na primer obstaja trend vključevanja animiranih sekvenc v dokumentarni film).*

Izdelava TV-novice

Dnevne TV-novice so televizijski format, ki se ga ustvarja dnevno – stara novica ni več novica –, zato je zelo pomembno, da jih objavimo pravočasno ali celo prvi. To je pomembno predvsem, če jih pripravljamo za televizijsko postajo ali internetni portal, ki novice redno objavlja. Proces priprave poteka dnevno in se ponavadi začne tako, da novinar zgodaj zjutraj dobi naročilo ali dovoljenje od urednika, da se loti določene zgodbe ali teme. Uredniki dnevno dobivajo veliko vabil na različne dogodke in novinarske konference, spremljajo tekoče dogajanje in razvijajo ideje za nove novice. Večinoma so zelo odprti tudi za predloge novinarjev in od njih celo pričakujejo, da sami najdejo predloge za zanimive zgodbe in novice.

Naslednji korak je sestava ekipe, ki poleg novinarja vsebuje še kamermana in občasno še zvočnega tehnika in/ali lučkarja. Novinar navadno naredi raziskavo in kontaktira osebe, ki jih potrebuje za izjave, pridobi dovoljenja za snemanje ter se dogovori za časovno izvedbo. Razvije tudi zelo konkretno idejo, kako bo novica izgledala. Skupaj se nato odpravijo na teren, da posnamejo potreben material. Vse to se mora odviti precej zgodaj v dnevu, saj potrebuje novinar nato zopet čas, da posneti material in izjave pregleda ter napiše novico in posname off zvok.

Ko je vse pripravljeno, se material odnese v montažo, kjer se montažer loti urejanja novice in njene priprave za televizijsko predvajanje. Vse skupaj predstavlja kar precejšen zalogaj za izdelavo, pri tem zamude niso dovoljene. Sčasoma se vsak član ekipe nauči, kako delovati kar najbolj učinkovito in kako najti hitre in dobre rešitve, če se pojavijo kakršne koli težave. Delo je timsko in delo vsakega član je odvisno od dela drugega, zato morajo biti vsi zanesljivi in odgovorni. Omeniti je treba, da je tovrstno delo včasih tudi precej stresno.

Kot nekdo, ki se je šele pričel ukvarjati z videom, verjetno ne boš pripravljal novice, ki bodo zelo nujne za objavo, in tudi ne bo tekmovanja z drugimi, kdo jih bo objavil prvi. V obliki TV-novice lahko na primer predstaviš različne projekte ali organizacijo oz. šolo, v okviru katere deluješ, ali pripraviš novico na določeno temo, ki te zanima. Možno je izdelati tudi 'lažno' novico o določeni temi ali celo izdelati parodijo na določeno temo v obliki novice … V vsakem primeru boš imel na voljo več časa za učenje in vajo kot pa pri izdelavi dnevnih novic.

Kako izbrati temo oz. zgodbo?

Eno izmed najbolj pomembnih vprašanj, ki si jih moraš zastaviti pri izdelavi TV-novice ali reportaže, je, katero zgodbo ali temo izbrati. V nadaljevanju navajamo nekaj nasvetov:

1. Je novost, inovacija, nova značilnost (nova knjiga, oseba, zgradba, aplikacija, nesreča…).
2. Vpliva na veliko število ljudi.
3. Pomaga veliko ljudem (novo zdravilo…).
4. Je pomembna.
5. Je zanimiva.
6. Predstavlja nov razplet pri že znani zgodbi.
7. Predstavlja dobro osnovo, iz katere je možno izdelati zanimivo zgodbo.

Pogoste teme za dnevne TV-novice so: tekoče politične teme (novi zakoni, projekti…), tekoče gospodarske teme (brezposelnost, davki, nove investicije…), tekoče socialne in okoljevarstvene teme (poplave, potresi, zaščita okolja…), šport, tehnologija, kultura, mladi, prosti čas…

Obstaja tudi veliko TV-postaj in internetnih portalov, ki predvajajo novice samo z določenega področja (npr. šport, okolje, trajnostni razvoj, umetnost… in ostalih ne vključujejo).

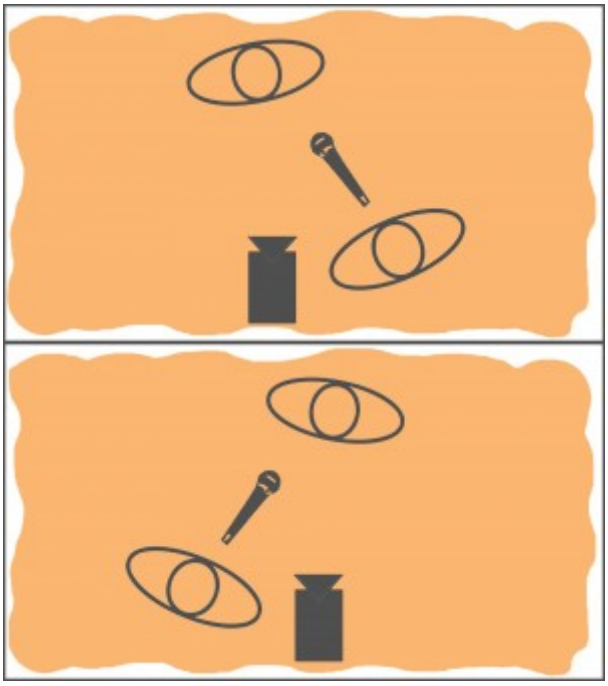
Z znanjem, ki ga boš pridobil v tem poglavju, lahko tudi sam izbereš, kar želiš predstaviti širši javnosti, in morda lahko ustanoviš (sam ali skupaj še s kom) tudi svoj portal z novicami.

Elementi TV-novice in reportaže

1. Najava – ponavadi jo v studiu prebere voditelj TV-novic, napiše pa jo novinar. V najavi v enem ali dveh stavkih na kratko opiši, o čem bo govora v TV-novici.
2. Raport – je del TV-novice ali reportaže, v katerem novinar na terenu pred kamero pojasnjuje dogajanje. Raport vključimo na začetek ali na konec novice, kot zaključek. Pogosto se ga uporabi pri poročanju z nenavadnih prizorišč ali v izrednih razmerah z namenom, da se še bolj poudari avtentičnost situacije in začutijo občutki novinarja in vseh vpletenih (npr. poplave, potresi, pomembni politični dogodki…). Novinar ponavadi stoji na robu prizorišča, tako da lahko gledalci vidijo, kaj se dogaja v ozadju, ali pa v ozadju vidimo kakšno znano zgradbo, npr. parlament, in se tako prepričamo, da je novinar res na terenu.
3. Slikovni material – so posnetki dogajanja ali posnetki vezani na temo, ki jo prikazujemo. Prek slikovnega materiala gledalci dobijo vizualne informacije. Z njim pogosto prikazujemo to, o čemer je govora v off zvoku. Kot kamerman za snemanje novic moraš biti precej hiter in fleksibilen ter moraš imeti tudi znanje iz osnov montaže. Tako boš lahko posnel slikovni material na način, ki bo montažerju omogočal dobro

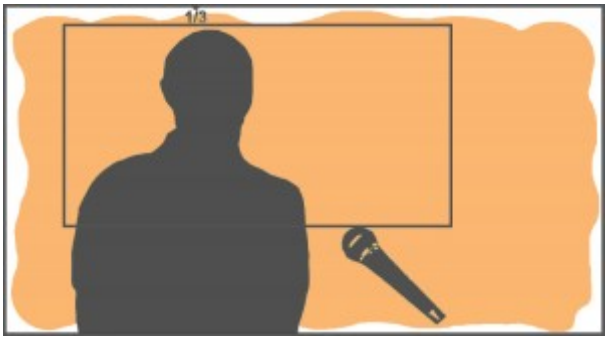
montažo, katera bo tudi vizualno kakovostna in razumljiva in morda celo ne bo potrebovala off zvoka za razumevanje dogajanja. Ključnega pomena za to je tudi dobra komunikacija med kamermanom in novinarjem!

4. Off zvok – je zvok oz. glas, s katerim novinar pojasnjuje temo ali situacijo, medtem ko gledalec vidi slikovni material. Posname se ga v studiu, po tem ko je novica v celoti napisana. Z off zvokom povežemo različne elemente novice v celoto, da dobimo razumljivo zgodbo. V njem tudi razložimo podrobnosti in informacije, ki jih ne moremo prikazati s slikovnim materialom oz. ne dobimo iz odgovorov z intervjuvanci.
5. Izjave – krajši odgovori o temi ali situaciji, ki jih dobimo od udeležencev (ponavadi 1–4 osebe). Izjave so lahko za in proti ali opisne. Poskušaj vključiti izjave oseb, ki imajo različna mnenja in poglede na situacijo. Če boš imel izjave od več različnih ljudi, posnemi nekatere z desne strani in nekatere z leve, da dobiš bolj zanimiv slikovni material.



Položaj kamere, mikrofona, novinarja in intervjuvanca – snemano z leve in desne.





Položaj mikrofona – mikrofon naj bo povsem v kadru ali pa izven njega, oseba, ki jo intervjuvamo, ne sme gledati neposredno v kamero, ampak novinarja v oči, intervjuvanec naj bo viden delno iz profila, videti moramo obe strani njegovega obraza (obe očesi).

6. TV anketa – zelo neposreden in 'agresiven' način pridobivanja odgovorov od naključnih ljudi. Ponavadi jo izvedemo tako, da k osebi pristopimo neposredno in ji postavimo eno ali dve kratki vprašanji. Včasih lahko v novico vključimo samo posnetke zavrnitve ali fizičnih reakcij oseb na vprašanje (npr. zamah z roko…). Da bomo tudi legalno zaščiteni, je najbolje, da na začetku, ko že kamera teče, osebo vprašamo, ali dovoli snemanje. Če bo dejala ne, posnetka ne smemo uporabiti. Če se bo strinjala, smo s tem pridobili dovoljenje za objavo, in posnetek je dokaz. Za snemanje mladoletnih oseb moramo vedno pridobiti dovoljenje njihovih staršev.

7. Grafika (načrti, tabele, grafi…) in arhivski material (stari posnetki, fotografije…). Za gledalca je velikokrat lažje razumljivo, če vidi informacije predstavljene vizualno, kot pa če jih le sliši. Z grafi, tabelami… lahko npr. prikažemo različne vrednosti, količine, primerjave (denarja, porabljenega materiala, v različnih obdobjih…). Arhivski material pa je zelo pomemben predvsem pri temah in zgodbah, ki se nanašajo na preteklost, in pri prikazovanju primerjave med preteklostjo in sedanjostjo.

Primer zgradbe TV-novice

ČAS TRAJANJA		KAJ SLIŠIMO?	KAJ VIDIMO?
začetek novice	10 sec	najava	TV-studio
10 sec		raport	novinar na prizorišču
5–10 sec		originalni zvok s prizorišča	slikovni material s prizorišča
15–20 sec		izjava 1	oseba 1
15–20 sec		izjava 2	oseba 2
30 sec		off zvok	grafika in arhivski material
5–10 sec		originalni zvok s prizorišča	slikovni material s prizorišča
20 sec		off zvok 2	slikovni material s prizorišča
15–30 sec		anketa	naključne osebe, ki odgovarjajo

zaključek TV-novice	15 sec	off zvok 4	slikovni material s prizorišča

Kako naredimo raziskavo?

Kot novinar si odgovoren narediti temeljito raziskavo o temi, o kateri boš poročal. Če ravno začenjaš z novinarskim delom, boš moral vložiti kar nekaj dodatnega dela v to, da se dobro spoznaš s trenutno situacijo, njeno zgodovino in kako se je razvijala. Raziskuješ lahko po internetu (kar vključuje tveganje, da informacije niso potrjene iz drugih virov), kontaktiraš lahko vpletene osebe, prebiraš starejše članke na to temo… V pomoč so ti lahko tudi kolegi novinarji, ki so že vrsto let v tem delu. So prava zakladnica najrazličnejših informacij. Povprašaj jih, če so pripravljeni s teboj deliti informacije. S časoma boš tudi sam pridobil mnogo več znanja in vpogled v različne situacije in zgodbe ter tudi veliko najrazličnejših kontaktov.

Na katera vprašanja naj bi odgovorili v TV-novici oz. reportaži?

Za orientacijo, katere informacije je potrebno gledalcu podati, da bo razumel zgodbo ali dogajanje, ponavadi vzamemo naslednja vprašanja: KAJ se je dogajalo? KDO je vpleten? KJE se je dogajalo? KDAJ se je dogajalo? KAKO se je zgodilo? ZAKAJ se je zgodilo? (Več si preberi v poglavju *Izdelava intervjuja*).

Uporaba zelenega ali modrega ozadja (blue/green screen)

Uporaba zelenega ali modrega ozadja je tehnika, ki se veliko uporablja na televiziji (npr. pri vremenski napovedi…), pa tudi v filmih z namenom, da se odstrani ozadje na posnetku in doda novo. Za digitalno snemanje je zelena barva ozadja boljša kot modra, saj imajo kamere bolj občutljiv senzor za zeleno barvo, sama osvetlitev pa ne rabi biti tako močna. Poleg tega ima veliko ljudi modre oči, kar predstavlja težavo pri vidnosti oči, ko dodamo ozadje. Iz istega razloga oseba ali objekt, ki ga snemamo, tudi ne sme vsebovati ali imeti oblačil v barvah, ki so podobne barvi ozadja. Osvetlitev je zelo pomembna, biti mora enakomerna in brez večjih in močnejših senc. Poleg modrega ali zelenega ozadja potrebujemo še montažni program (npr. *Adobe Premiere* ali *Final cut*) z ustreznim efektom (*chroma keying*), da bomo sliki, ki je bila posneta pred modrim ali zelenim ozadjem, dodali drugo ozadje.

Preprosto verzijo zelenega ali modrega ozadja si lahko postavite tudi sami. Na steno lahko prilepite blago ali papir (lahko več listov, ki jih zlepite skupaj) v ustrezni barvi.

Video: Primer TV-novice z uporabo modrega ozadja (izdelava Wettin TV, Nemčija).

Pogoste napake

1. Poskušamo podati preveč informacij in informacij, ki niso neposredno vezane na glavno temo.
2. Kot novinar imaš močno osebno prepričanje, ki je zelo vidno skozi TV-novico ali reportažo.
3. Ni dovolj slikovnega materiala (slika pove več kot tisoč besed)!
4. Uporabljen jezik in razlage so preveč zahtevne in strokovne.

Vaje

1. Glej različne novice na različnih TV-postajah in poskušaj prepoznati različne elemente in kako so jih uporabili ter tudi prepoznati različne stile poročanja.
2. Izdelaj TV-novico ali reportažo o temi ali dogodku iz svojega okolja. V njo poskušaj vključiti različne elemente (izjave, raport, off zvok…).

Sorodne teme in zunanji viri

Poglavja: Kamera osnove / Intervju

Metodologija

Poskusi najti zgodbo ali temo, ki ti je znana in/ali te zanima. Potrebno je biti pripravljen tudi na to, da niso vsi ljudje pripravljeni govoriti pred kamero in da so določene teme lahko boleče ali kontroverzne (določene zgodovinske teme, socialne teme…). Če vodiš skupino udeležencev skozi proces, se je bolje najprej lotiti preproste teme, z namenom pridobitve izkušenj in spoznavanja elementov novice. Zgodbo lahko kasneje razvijete in razširite ali pa se lotite nove. Če so udeleženci mladi, je priporočljivo, da jih mentor spremlja na lokacijo, vendar je na distanci in jim dovoli, da delajo samostojno.

Terminologija

novica, reportaža, raport, off zvok, izjave, TV-anketa